

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Voorwoord

Als nummerredacteur geniet je het voorrecht om als een van de eersten alle kopij van dat nummer te lezen voor het schrijven van een voorwoord. Het mooiste wat je dan kan gebeuren is dat er een rode draad te ontdekken valt. In dit eerste nummer van 2011 vormen de auteurs zelf de rode draad en haken artikelen, reflecties, congresverslagen en boekrecensies en de daarin besproken thema's in elkaar: gehechtheid en liefde, relatietherapie in een groep en groepsgezinstherapie, vakkennis en wijsheid in het vak – het komt allemaal aan de orde.

In de afgelopen jaren was het behandelen van gezinnen en echtparen iets wat veel therapeuten in instellingen hebben moeten bevechten op zogenaamde evidence-based en goedkopere individuele behandelingen. Het lijkt erop dat het tij begint te keren. Systeemtherapie wordt in vele richtlijnen aanbevolen omdat de behandelresultaten daarvan beter blijken te beklijken; het spreekwoord doet opgeld dat ook hierbij duurkoop (hele families mee behandelen) goedkoop is. Dat is mooi. Ook de eventuele meerwaarde van het toepassen van gezinstherapie in groepsverband komt in diverse bijdragen aan de orde. Daarmee zouden de dure behandelingen dan toch weer wat goedkoper worden, maar zou het ook effectiever zijn? Het toepassen van twee therapievormen tegelijkertijd lijkt me geen sinecure en een onderzoek naar de effectiviteit ervan een uitdaging.

Om te beginnen het hoofdartikel van *Hoste* met de titel 'Durven wij samen varen?' over de nazorg van de behandeling van een alcoholverslavingsprobleem bij koppels. *Hoste* bekijkt het functioneren van paren vanuit het gehechtheidsperspectief en behandelt hen in een groep. Op deze therapievorm sluit *Zoetmulders* recensie van het handboek *Couples group therapy* aan. Ondanks het feit dat het boek volgens hem wat 'opsommerig' geschreven is, vindt hij wel dat auteur *Coché* goede valkuilen en sterke kanten van het behandelen van koppels in groepen bespreekt.

Het concept 'gehechtheid' heeft het begrip 'liefde' in relaties wat verdrongen en daarom bepleit *Migerode* in de rubriek Reflecties in zes stellingen waarom we 'liefde' zouden moeten herintroduceren in het praten in en over partnerrelatietherapie. Liefde kan begrepen worden als volwassen gehechtheid, maar dat is een metafoor en moet dat blijven, want anders wordt de metafoor een gelijkstelling. Over ditzelfde onderwerp sprak diezelfde *Migerode* op een congres over groepsgezinstherapie dat op 3 tot 5 juni 2010 werd gehouden te Rotterdam, waarvan *Van der Sluijs*

in dit nummer verslag doet. De term 'groepsgezinstherapie' is de door dagvoorzitter Lemmens voorgestelde benaming voor 'multi-family therapy'. Van der Sluijs noemt het een inspirerend congres en zegt dat een argument vóór deze vorm van therapie zou zijn dat terugval bij groepsgezinstherapie lager is dan bij individuele gezinstherapie.

In de bijdrage 'Cafépraat' van Rober komt de alcohol in de vorm van Belgisch bier terug als smeermiddel voor een pittige en boeiende discussie tussen oude vrienden over bewezen effect en zin en onzin van psychotherapie, en over de psychotherapiewereld die altijd weer opkijkt naar de grote broer die geneeskunde heet. 'Psychotherapie wordt soms beschouwd als was het een medicament,' aldus een van de drie vrienden. Van de status van de medisch-psychiatrische richtlijnen van die grote broer getuigen de studiedag 'Familie - vrienden - collega's, een persoonlijkheidsstoornis heb je niet alleen!' waarvan Rodenburg verslag doet, en de boekrecensie van *De Tempe* over *Omgaan met borderline*. Laatstgenoemde noemt het een sterk punt van het boek dat er een voortdurend pleidooi wordt gevoerd voor het betrekken van de naasten bij de behandeling van mensen met een borderline persoonlijkheidsstoornis. Zeker is dat een sterk punt, maar roepen systeemtherapeuten dat niet al jaren? Pas nu het in medisch-psychiatrische richtlijnen wordt aanbevolen, wordt het serieus genomen, lijkt het.

De drie vrienden, nippend aan hun Duvel, bespreken ook het *allegiance*-effect, dat verwijst naar de vaststelling dat het effect van behandelingen overschat wordt wanneer de studies uitgevoerd zijn door de bedenkers van het betreffende model of hun leerlingen. Met dat effect in het achterhoofd kunt u dan *Blanksteins* compacte en heldere recensie lezen van het *Leerboek psychotherapie*. Overigens wordt Rober daarin weer genoemd vanwege zijn toegankelijke en duidelijke hoofdstuk over de context van psychotherapie.

Lemmens (hierboven al genoemd als dagvoorzitter van het congres over groepsgezinstherapie) en Lowyck bespreken in de rubriek Onderzoek Gesignaleerd een voorbeeld van effectiviteitsonderzoek in de psychotherapie waaruit blijkt hoe we allen die zich wagen aan zulk onderzoek moeten prijzen. Het gaat om een onderzoek in Zwitserland naar de werkzaamheid van coping-georiënteerde partnerrelatietherapie bij depressieve patiënten. Kort gezegd komt het erop neer dat deze methode zeker werkzaam blijkt, ook al wordt het uiteindelijke onderliggende mechanisme niet helemaal helder. Het verminderen van de openlijke kritiek van de partner op de depressieve wederhelft lijkt de grootste therapeutische kracht te hebben.

Ten slotte nog twee andere boekrecensies. *Psychische ziekten en problemen onder allochtone Nederlanders* is volgens *Van den Ende* niet zozeer bedoeld voor systeemtherapeuten in het bijzonder, maar voor hulpverleners in de ggz in het algemeen. *De Tempe* noemt het *Handboek scheiden en kinderen* verplichte kost voor relatie- en gezinstherapeuten.

Helaas heeft Robert van Hennik, gewaardeerd en bevlogen redactielid sinds 2007 en beheerder van de rubriek Reflecties, eind 2010 afscheid genomen van de redactie vanwege een studie filosofie en zijn voorzitterschap van de NVRG-sectie Narratief en Dialogisch Forum.

Tezelfdertijd zijn er gelukkig twee nieuwe redactieleden aangetreden. Christien de Jong is gz-psycholoog, psychotherapeut en systeemtherapeut, werkzaam bij het Amsterdams Instituut voor Gezins- en Relatietherapie en in eigen praktijk. Zij is gespecialiseerd in de psychosociale en familiale aspecten van ernstige lichamelijke ziekten en van kanker in het bijzonder, en is daarvoor ook verbonden aan de opleiding Psychosociale oncologie van de RINO in Utrecht.

Jan De Mol is klinisch psycholoog en systeemtherapeut, verbonden aan de vakgroep Experimenteel-klinische en gezondheidspsychologie van de Universiteit Gent. Van daaruit neemt hij deel aan het 'Interdisciplinair project voor de optimalisatie van scheidingstrajecten' (IPOS). Hij is ook betrokken bij het Systeemtheoretisch Bulletin van de Interactie-Academie te Antwerpen. Door de komst van laatstgenoemde heeft de redactie drie Vlamingen in haar midden. Dat doet niet alleen recht aan het grote aandeel Vlaamse lezers, maar eveneens aan het feit dat dit voor u liggende nummer voor een groot deel door Vlaamse auteurs is gevuld.

Ik wens u veel leesplezier en stof tot nadenken.

Leny van Dalen